

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

53-2

BRNO 2012

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 53

Volume 53

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Alice Del Maschio

Software
Software

Adobe InDesign CS5

Fotografie na obálce
Cover Photography

Mikulčice-Valy. Věderko nalezené v jednom z říčních ramen
(viz obr. 5. na str. 28)

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2012

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neinpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2012 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

TIŠNOV (OKR. BRNO-VENKOV)

**Mlýnská ulice. Starší – mladší doba hradištní, vrcholný středověk, novověk. Sídliště, město. Záchran-
ný výzkum.**

V souvislosti s výstavbou obchodního centra v ulici Mlýnská v Tišnově (parc. č. 163, 2708 a 2709) byl realizován záchraný archeologický výzkum (obr. 68). Terénní část výzkumu byla provedena společností Archaia Brno, o. p. s., v průběhu zimních a jarních měsíců roku 2011. Prostor výzkumu se nachází na katastrálním území Tišnova na jihovýchodním úpatí hory Květnice v nadmořské výšce cca 253–257 m. Situován je cca 250 m západně od kostela sv. Václava, v dosud pouze spoře zastavěném prostoru zázemí domů mezi Komenského náměstím a ulicí Mlýnskou, na svahu klesajícím jižním směrem do údolní nivy řeky Svratky, k jejímu dnes zasypanému bočnímu ramenu. Pravěké a raně středověké osídlení je již z prostoru města doloženo předchozími archeologickými akcemi (Doležel 1997, 242–244; Doležel, Fic, Zacpal 2005, 1). V historických pramenech je Tišnov poprvé zmíněn roku 1233 a roku 1240 je již uváděn jako trhová ves. Na konci 13. století je Tišnov označován jako město. Předchozí archeologické akce doložily Tišnov jako dynamicky se vyvíjející středověké město (Doležel 1999a, 373; Doležel 1999b, 373–374; Kolařík 2007).

Plocha výzkumu byla rozdělena na tři části (plochy 1–3). Zbylé části staveniště byly z důvodů předchozích recentních zásahů (cesty, kanalizace) dokumentovány na profilech. Na ploše 1 (parc. č. 163) byla vytýčena čtvercová síť 4 x 4 m (celková plocha 400 m²) a plocha byla zkoumána po odebrání ornice. Na jižní části plochy byly odkryty základy (s. j. 901, 902, 903) hospodářské budovy z 19. století. Ta porušila obdélný zahloubený sklípek se vstupní šíjí z 15. století, který zanikl v 17. století. Do stejné doby lze zařadit obdélný mělký objekt (s. j. 532) severně od sklípku a zahloubený objekt (s. j. 508) při západní hranici parcely, který měl dno z dřevěných prken, a také odpadní jámu s. j. 510. Do přelomu 13. a 14. století lze datovat několik kúlových jam (s. j. 504, 507) ve čtverci 2 a oválný zahloubený objekt (s. j. 522) ve čtverci 1. V severní části plochy byl odkryt pozůstatek severojižně orientovaného zahloubeného kamenného sklepa (s. j. 914) o rozměrech 5 x 3 m ze 16. století. Doplněn byl od jihozápadního rohu odtokovým kamenným kanálkem (s. j. 915). Sklípek zanikl nejpozději po katastrofických událostech v 17. století. Na přelom 14. a 15. století a do 15. století lze datovat dvě oválné odpadní jámy (s. j. 525, 541) a další zahloubené objekty (s. j. 547, 562 a další). Do 13. století a na přelom 13. a 14. století je možné klást zahloubené jámy (s. j. 523, 545 a další) severně od kamenného sklepa (s. j. 914). Z mladohradištního období se dochovaly oválné zahloubené objekty (s. j. 564, 569) rovněž severně od kamenného sklepa. Do 9. až 10. století lze datovat menší objekty (s. j. 534, 538, 560) ve čtvercích 11 a 16. Ze starohradištního období pochází oválné zahloubené objekty (s. j. 565, 567, 568) a patrně i pec s kamenným soklem (s. j. 923) ze čtverce 14. Do raně-

ho středověku náleží kulturní vrstva s. j. 295 zachycená ve čtvercích 10–15. Obecně do středověku náleží i další pec s kamenným soklem s. j. 905, 917 a 921.

Na ploše 2 (360 m², severní část parc. č. 2709), která byla částečně odtěžena na podloží, se podařilo zachytit novověké základové zdi hospodářské budovy zaniklé v 19. století, porušené mladším odpadním cihlovým kanálkem (s. j. 936). V severní části plochy se nacházela kamenná studna (s. j. 922), datovaná fragmenty keramiky z výkopu studny (s. j. 613) do přelomu 14. a 15. století. Zanikla již v průběhu 15. století. Obecně do vrcholného středověku lze datovat pec s kamenným soklem (s. j. 924), do pozdního středověku pak objekty (s. j. 557, 574, 576) severně od pece. V pozůstatku půdního typu se nacházely zlomky slovanské keramiky datované převážně do středohradištního období.

Plocha 3 (240 m², jižní část parc. č. 2709) byla z důvodu odtěžení zeminy v minulosti zkoumána na úrovni podloží. Odkryty byly základy (nároží, s. j. 925 a 930) menšího objektu z počátku 20. století, který je zachycen i na dobových fotografiích. Vedle něho probíhá po svahu starší kamenný odvodňovací kanálek (s. j. 926). Z 19. století pochází zahloubená obdélná jáma (s. j. 581) východně od kanálku. Obě porušuje oválný zahloubený objekt – sklípek (s. j. 610) o rozměrech 3 x 2,5 m a hloubce až 1,5 m. K tomuto objektu se vážou zahloubené jámy (s. j. 585, 586, 587 a 588) situované jižněji po svahu v blízkosti vstupu do objektu. Fragmenty keramiky datují vše do 2. poloviny 15. století až na přelom 15. a 16. století.

Obr. 68. Tišnov, Mlýnská ulice. Vyznačení plochy výzkumu (černě).

Abb. 68. Tišnov, Mlýnská Straße. Grabungfläche schwarz gefärbt.

Severně od této situace se nachází okrouhlá zahlobená zásobní jáma datovaná na počátek 13. století.

Z rozboru keramického materiálu vyplývá potvrzení kontinuálního osídlení od starohradištního období až po období mladohradištní a následné využívání lokality od počátku vrcholného středověku. Lokalita sloužila jako hospodářské zázemí středověkých parcel (sklípky, zásobní jámy, hospodářská stavení) především od přelomu 13. a 14. století do poloviny 17. století. Válečné události (1642) a následný velký požár (1668), kdy byla téměř třetina zástavby Tišnova zničena a došlo k úbytku obyvatel, měly za následek minimální využívání parcel prakticky až do 19. století. Díky tomu se zkoumané parcely zachovaly poměrně nedotčené mladší zástavbou. Výsledky záchranného archeologického výzkumu, provedeného na ploše více než 800 m², tedy doplňují a upřesňují vývoj města Tišnova.

Petr Holub, Hynek Zbrankel

Literatura

- Doležel, J. 1997:** Tišnov (okr. Brno-venkov). Historické jádro města. *Přehled výzkumů 1993–1994*, 242–247.
- Doležel, J. 1999a:** Tišnov (okr. Brno-venkov). Středověké jádro města – ulice Cáhlovská (Žabská). *Přehled výzkumů 40 (1997–1998)*, 373.
- Doležel, J. 1999b:** Tišnov (okr. Brno-venkov). Středověké jádro města – ulice Koráb a Na Zahrádkách. *Přehled výzkumů 40 (1997–1998)*, 373–374.
- Doležel, J., Fic, K., Zecpal, J. 2005:** Historický vývoj města Tišnova. In: *Historický atlas měst České republiky*, sv. 15. Tišnov. Praha: Historický ústav akademie věd ČR, 1–8.
- Kolařík, V. 2007:** *Tišnov, Brněnská č. p. 148. „Přístavba Finančního úřadu v Tišnově“*. Rkp. nálezové zprávy 21/07. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno, o. p. s.

Resumé

Tišnov (Bez. Brno-venkov), Mlýnská Straße, Parzelle Nr. 163, 2708, 2709. Alt- bis Jungburgwallzeit, Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

TOPOLNÁ (OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Intravilán obce. Středověk (13.–14. století). Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Při náhodné prohlídce výhozů u výkopu poblíž kostela v Topolné (místo nálezů lze lokalizovat na ZM ČR 1:10 000 25-33-14 v okolí bodu 71/310 od Z/J s. č.) byly nalezeny četné zlomky keramiky tuhové s vodorovnými rýhami na výdutí, zvířecí kosti a kusy šedé až oranžové přepálené hlíny (mazanice). Po bližší prohlídce bylo zjištěno, že zdroj těchto nálezů tvoří propálené souvrství, které bylo následně zdokumentováno a ověřováno. Na dně výkopu byla provedena menší sondáž do propálené

vrstvy, při které se sice podařilo získat více archeologického materiálu, geologického podloží však dosaženo nebylo. Během výzkumu se povedlo zaznamenat souvrství, ze kterého byly získány nálezy dokládající život ve vsi již v průběhu 13.–14. století (odpovídá nejstarším dochovaným písemným pramenům). Vypálená vrstva může značit stopy požáru, který zde propukl v tomto období, další informace si však bohužel lze jen domýšlet.

Ivan Čizmář

Resumé

Topolná (Bez. Uherské Hradiště). Mittelalter (13.–14. Jahrhundert). Kulturschicht, Siedlung. Rettungsgrabung.

TOVAČOV (OKR. PŘEROV)

Ul. Jiráskova č. p. 595. Středověk, novověk. Kulturní vrstva. Záchranný výzkum.

Akce byla realizována pracovníky Archaia Olomouc, o. p. s., v červenci až září roku 2010 v rámci realizace investiční akce „Tovačov – vodovod Jiráskova, Smetanova, Podvalí“. V napojovací šachtě vodovodní přípojky, situované poblíž křižovatky ulic Jiráskova – Široká, byla před domem č. p. 595 zdokumentována pozitivní archeologická situace. Na podložní vrstvu tuhé, žlutohnědé sprašové hlíny, zaměřené v úrovni 210 m n. m., nasedá nevýrazná zkulturněná vrstva šedohnědé prachové hlíny s menším výskytem fragmentů keramiky a zvířecích kostí, dokladující pozdně středověké až raně novověké blíže nespecifikované lidské aktivity. Zdokumentovaná situace se nachází v blízkém okolí kostela sv. Jiří se hřbitovem, kde lze oprávněně očekávat doklady středověkého osídlení. Tato vrstva je překryta až 0,20 m mocnou vrstvou jílovité hlíny s náhodným výskytem fragmentů keramiky 18. až 19. století. Následuje souvrství terénních vyrovnávek, obsahující drobné cihelné zlomky a zlomky keramiky z přelomu 19. a 20. století. Následující podkladní podsypové vrstvy pod dlažbou z kočičích hlav, které tvoří zpevněný okraj komunikace na ulici Jiráskova.

Zdeněk Schenk, Jan Mikulík

Resumé

Tovačov (Bez. Přerov), Jiráskova Straße. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

TUČÍN (OKR. PŘEROV)

Parcela č. 1379, 1273. Raný a vrcholný středověk, novověk. Osídlení. Záchranný výzkum.

V souvislosti s realizací investiční akce „Polní cesty C22, C6 a svodný příkop P1, P2 k. ú. Tučín“ byl v měsících září a říjen 2010 proveden záchranný archeologický výzkum formou dohledu nad výkopovými pracemi, který uskutečnili pracovníci Archaia Olomouc, o. p. s. Obec